

***RAMNES KOMMUNE:
PROSJEKT
SOSIAL 2000***

SLUTTRAPPORT

Av
Knut Aarvak

Fredrikstad oktober 2000

RAPPORTFORSIDE

Rapportnr: OR.17.00	ISBN nr: 82-7520-401-1 ISSN nr: 0803-6659	Rapporttype: Oppdragsrapport
Rapporttittel: Ramnes kommune: Prosjekt sosial 2000		Forfatter(e): Knut Aarvak
Prosjektnummer: 380110	Prosjekttittel: Ramnes kommune: Prosjekt sosial 2000	
Oppdragsgiver(e): Ramnes kommune		
Oppdragsgivers referanse: Helse- og sosialsjef Heming Olaussen		
Resymè: <p>Hovedproblemstillingene i prosjektet har vært knyttet til det høye nivået på den økonomiske sosialhjelpen med særlig fokus på det høye antall stønadsmottakere og det høye årlige gjennomsnittlige stønadsnivået pr stønadsmottaker. Prosjektet skulle finne forklaringer på dette og foreslå forbedringstiltak. Det har vært fokusert på tre forklaringsområder: Klientgjennomstrømning særlig knyttet til flytting til og fra Ramnes kommune, sosioøkonomisk status for Ramnes kommune og den interne saksbehandlingspraksisen. Hovedårsaken til de høye utbetalingene av økonomisk sosialhjelp ligger først og fremst på det siste området - ikke knyttet til mangelfull sosialfaglig kompetanse men sosialfaglige ressurser. Det er foreslått å iverksette en intern organisasjonsutviklingsprosess med sikte på å etablere en bedre saksbehandlingspraksis understøttet av en tilførsel av økte sosialfaglige ressurser tilsvarende 1.5 årsverk i den perioden utviklingsarbeidet skal gjennomføres.</p>		
Emneord: <ul style="list-style-type: none">• økonomisk sosialhjelp• klientgjennomstrømning• sosioøkonomisk status• saksbehandling	Tilgjengelighet: Denne side: Åpen Denne rapport: Åpen	Antall sider inkl. bilag: 32
Godkjent Dato: 20.10.00		
<hr/> Prosjektleder (sign)		
<hr/> Instituttleder (sign)		

INNHOOLD

1. INNLEDNING.....	4
2. PROBLEMSTILINGER.....	5
2.1 Hovedproblemstillinger.....	5
2.2. Delproblemstillinger.....	6
3. Arbeidsopplegg, metoder og informasjonsunderlag.....	9
3.1 Arbeidsopplegg.....	9
3.2. Metoder og informasjonsunderlag.....	10
4. Analyse og Hovedkonklusjoner.....	12
4.1 Hva karakteriserer stønadsmottakerne i Ramnes kommune.....	12
4.2 Klientgjennomstrømning.....	14
4.2.1 Klientgjennomstrømning knyttet til flytting ti/fra Ramnes kommune.....	14
4.2.2 Klientgjennomstrømning blant stønadsmottakere som er fastboende i Ramnes.....	15
4.2.3 Betydning av klientgjennomstrømning knyttet til flytting til/fra Ramnes kommune for størrelsen på den øk. sos.hjelp	16
4.3 Sosioøkonomisk status for Ramnes kommune med betydning for behovet for økonomisk sosialhjelp.....	16
4.4 Intern saksbehandlingspraksis.....	18
4.5 Status vedrørende saksbehandlingsprosedyrer/rutiner.....	19
4.6 Ressurssituasjonen for sosialkontoret i Ramnes.....	19
4.7 Hovedkonklusjoner.....	21
5. Forslag til tiltak.....	22
5.1 Økte ressurser.....	22
5.2 Forslag til fremtidig saksbehandlingspraksis generelt.....	22
5.3 Forslag til fremtidig praksis for de ulike klientkategoriene.....	23
5.3.1 Arbeidsledige.....	23
5.3.2 Trygdede.....	23
5.3.3 Fremmedspråklige.....	23
5.3.4 Rus/psykiatri.....	23
5.3.5 Restkategori.....	23
5.4 Utvikling av rutiner.....	23
5.5 Videreutvikling av datasystemet Sosial 2000.....	24
5.6. Anbefalt bruk av de økte ressursene.....	24
VEDLEGG I.....	25
VEDLEGG II.....	28
VEDLEGG III.....	29

1. INNLEDNING

Den foreliggende rapport representerer sluttrapporten for "Prosjekt sosial 2000".

Utgangspunktet for prosjektet har vært en utvikling i Ramnes kommune gjennom de senere år som har ført til en situasjon hvor de samlede utbetalinger av økonomisk sosialhjelp ligger høyt sammenlignet med andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med.

Kommunestyret i Ramnes kommune har gjort vedtak om å gjennomføre "Prosjekt sosial 2000" med Hovedutvalget for helse- og sosialtjenesten som styringsgruppe.

Prosjektet skulle finne ut av årsakene til denne utviklingen og foreslå konkrete tiltak som kunne bidra til å redusere de samlede økonomiske utbetalingene.

Prosjektet er gjennomført i perioden april - oktober 2000.

Arbeidet i prosjektet har vært lagt opp som en intern arbeidsprosess på sosialkontoret med ekstern bistand fra Stiftelsen Østfoldforskning.

Et hovedgrunnlag for arbeidet har vært den opprinnelige beskrivelsen av prosjektet utarbeidet av Ramnes kommune (jfr vedlegg I). I dette ble det gitt oppslag til et undersøkelsesopplegg som også omfattet innsamling av ny informasjon, bl a fra stønadsmottakerne i tillegg til utnyttelse av allerede eksisterende informasjon, bl a fra kommunens klientarkiv, SSB, m.m. I prosessen med å leie inn ekstern bistand ble det besluttet i hovedsak å basere arbeidet i prosjektet på systematisering og analyse av allerede eksisterende informasjon. Den eksterne konsulenten skulle bistå i dette arbeidet og på uhildet grunnlag vurdere konklusjonene på disse analysene med konsekvenser for tiltak.

Prosjektet har vært organisert som følger:

- styringsgruppe: Helse og sosialutvalget i Ramnes kommune
- prosjektleder: Heming Olaussen
- prosjektgruppe: Harald Hausmann og Hedvik Westby
- referansegruppe: Alf Sverre Johnson (Fylkesmannen i Vestfold), Jorunn Gran (Våle kommune)

Rapporten omfatter følgende hovedpunkter:

- hovedproblemstillinger
- arbeidsopplegg, metoder og informasjonsunderlag
- analyse med konklusjoner
- forslag til tiltak

Utkast til sluttrapport har vært behandlet internt i prosjektet, rådmannens ledergruppe og Helse- og sosialutvalget.

2. PROBLEMSTILLINGER

2.1. Hovedproblemstillinger

Som nevnt innledningsvis har prosjektet vært rettet inn mot å forklare at de samlede utbetalinger av økonomisk sosialhjelp ligger høyt i Ramnes kommune sammenlignet med andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. Et første utgangspunkt for å tydeliggjøre hva dette handler om er vist i tabell 1.

TABELL 1: Sammenligning av den økonomiske sosialhjelpen for Ramnes, Våle, små kommuner i Vestfold, mellomstore kommuner i Vestfold og Vestfold samlet for årene 1996-1999

RAMNES					
Årstall	Samlet utb. øk. sosial hjelp, 1000 kr	Antall stønads-mottakere	Antall mottakere pr.1000 innb.	Gj.sn. Stønadsbeløp Pr. mottaker	Gj.sn. Stønads lengde
1996	4.086'	165	46	25.600	4,3mnd
1997	4.774'	173	47	28.600	4,6mnd
1998	4.355'	169(189)*	47	27.800	4,1mnd
1999	5.456'	199	53	29.700	4,8mnd
VÅLE					
1996	1.954'	133	33	18.500	4,4mnd
1997	1.622'	126	31	15.600	4,0mnd
1998	1.316'	109	26	15.900	3,8mnd
1999	2.021'	101		21.400	4,1mnd
SMÅKOMMUNER VF (Andebu, Hof, Lardal, Tjøme)					
1996		98	29	19.800	4,5mnd
1997		106	31	19.300	4,1mnd
1998		91	26	21.500	4,3mnd
1999		85		21.800	4,1mnd
MELLOMSTORE KOMMUNER VF (Nøtterø, Stokke, Holmestrand, Svelvik, Sande)					
1996		403	39	24.800	5,3mnd
1997		392	37	24.600	4,2mnd
1998		359	33	26.500	4,7mnd
1999		370		29.100	4,6mnd
VESTFOLD FYLKE - GJENNOMSNIITT					
1996			33	24.200	5,1mnd
1997			37	25.100	4,8mnd
1998			34	27.000	4,9mnd
1999				30.100	4,8mnd

* Det korrekte antallet for 1998 skal være 169 stønadsmottakere. Det offisielle SSB-tall er imidlertid 189. Differansen skyldes at det ble lagt inn 20 klienter i systemet pga gamle lån. Disse ble dermed gjeldende for 1998, men skal ikke telle som stønadsmottakere.

Som det fremgår av tabell 1 har de samlede utbetalinger av økonomisk stønad økt fra 4.086.000 i 1996 til 5.456.000 i 1999. Antall stønadsmottakere har økt fra 165 i 1996

til 199 i 1999 med en tilsvarende økning i antall pr. 1000 innbyggere og med en gjennomsnittlig utbetaling på 26 - 30 000 kr.

Våle økt de totale økonomiske utbetalinger fra 1.954.000 i 1996 til 2.021.000. i 1999. Antall stønadsmottakere er redusert fra 133 i 1996 til 101 i 1999, altså betydelig lavere enn Ramnes. Det gjennomsnittlig stønadsbeløp lå både i 1996 og i 1999 8 000 kr lavere enn i Ramnes. Den gjennomsnittlige stønadslengden ligger noe lavere enn i Ramnes.

Ramnes ligger en god del høyere enn de små kommunene i Vestfold når det gjelder antall stønadsmottakere pr 1000 innbyggere og det gjennomsnittlig stønadsbeløp pr. mottaker.

Også sammenlignet med de mellomstore kommunene i Vestfold ligger Ramnes en god del høyere når det gjelder antall stønadsmottakere pr. 1000 innbyggere og noe høyere når det gjelder det gjennomsnittlige stønadsbeløp pr. mottaker.

Dette bildet indikerer at hovedgrunnlaget for de høye samlede utbetalinger av økonomisk sosialhjelp i Ramnes kommune er

- Et høyt og økende antall stønadsmottakere
- Et høyt gjennomsnittlig utbetalingsnivå pr stønadsmottaker.

Disse to forholdene er derfor satt i fokus med tanke på å finne forklaringer på det høye samlede utbetalinger av økonomisk sosialhjelp og utvikle forslag til tiltak.

Dette fokuset innebærer at vi ikke har tatt opp til konkret vurdering økonomiske problemstilling knyttet til inntektssiden som f eks. refusjoner.

Som det fremgår av tabell 1 har de samlede utbetalinger av økonomisk sosialhjelp i Ramnes kommune økt med ca 1.4 mill. kr fra 1996 til 1999. Det er flere forklaringer på denne økningen. En viktig forklaring er den generelle økningen i bo- og levekostnader. I perioden 01.01.1998 til 30.06.2000 har det vært en husleieøkning på ca. 30% for stønadsmottakerne i Ramnes kommune. Dette er dokumentert i vedlegg II. Økningen i antall stønadsmottakere representerer også en viktig forklaring sett i kombinasjon med at det gjennomsnittlige stønadsbeløpet pr. mottaker har økt noe.

2.2. Delproblemstillinger

Prosjektet har fokusert på følgende hovedforklaringer på denne utviklingen/situasjonen:

A. Eksterne forklaringer med fokus på tilgang og avgang på stønadsmottakere og stønadsnivået

- Økt tilflytting fra andre kommuner bl a sett i sammenheng med bolig/utleiemarkedet i Ramnes
- Stramt arbeidsmarked som har gjort det vanskelig å få flere til å bli selvhjulpne gjennom jobb, også sett i sammenheng med opplevde problemer med samarbeidet med arbeidsmarkedsetaten og andre etater

- Kombinasjonen av økt innflytting og liten avgang kan over tid har ført til en opphoping av stønadsmottakere med en vanskelig livssituasjon og langvarig behov for økonomisk sosialhjelp

I sum har disse hypotesene tydeliggjort et behov for å få et bedre bilde av hva som karakteriserer stønadsmottakerne i Ramnes kommune mht

- Hvilke hovedkategorier dreier det som om?
- Hva karakteriserer livssituasjon/behov for klientene i de ulike kategoriene?
- Hvordan har tilgang/avgang på klienter i de ulike kategoriene utviklet seg?
- Hvordan har det gjennomsnittlige stønadsbeløpet pr. klient pr. år utviklet seg for de ulike kategoriene?

Et viktig spørsmål er hvorvidt en eller flere av kategoriene representerer en viktigere forklaringer på den økonomiske situasjonen som har utviklet seg enn andre.

B. Interne forklaringer med fokus på tilgang og avgang på stønadsmottakere og stønadsnivået

- I hvilken grad har den økte tilgangen på klienter å gjøre med den interne saksbehandlingen og praktiseringen av regelverket?
- I hvilken grad har nivået på det gjennomsnittlige stønadsbeløpet pr. år pr. klient å gjøre med den interne saksbehandlingen og praktiseringen av regelverket?
- I hvilken grad har liten avgang på søknadsmottakere å gjøre med svakt tiltaksrettet arbeid?

I hvilken grad skyldes eventuelt disse forholdene mangelfull saksbehandlingskapasitet, mangelfull kompetanse eller andre omstendigheter?

C. Mulige tiltaksområder med fokus på tilgang og avgang av stønadsmottakere og stønadsnivået

Hvilke tiltak kan/bør iverksettes for å

- Redusere tilgangen på klienter?
- Øke avgangen på klienter?
- Redusere det gjennomsnittlige stønadsnivået pr. klient ?

Hvor mye kan eventuelt disse tiltakene bidra til å redusere de totale utbetalingene av økonomisk sosialhjelp uten å gå på akkord med intensjonene med Lov om sosial tjenester?

I formålsparagrafen (§ 1-1) i Lov om sosiale tjenester står det:

"Formålet med denne loven er

- a) å fremme økonomisk og sosial trygghet, å bedre levevilkårene for vanskeligstilte, å bidra til økt likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer,
- b) bidra til at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre.

En oppsummering av problemstillingene er vist i tabell 2.

TABELL 2: Problemstillingene/hovedhypotesene i "Prosjekt sosial 2000"

Forklaringer	"Tilgang" på klienter og betydning for stønadsnivået	"Avgang" på klienter og betydning for stønadsnivået
Eksterne forklaringer	<ul style="list-style-type: none"> • Flytting fra andre kommuner, hva er årsakene? • Betydning av boligmarkedet? • Hva karakteriserer mottakerne? 	<ul style="list-style-type: none"> • Stramt arbeidsmarkedet? • Problemer med samarbeidet med arbeidsmarkedsetaten o.a?
Interne Forklaringer	<ul style="list-style-type: none"> • Uheldig saksbehandling • Liten saksbehandlingskapasitet? 	<ul style="list-style-type: none"> • For svak innsats på tiltakrettet arbeid? • Liten saksbeh.kapasitet?
Mulige tiltak	<ul style="list-style-type: none"> • Tiltak for å redusere tilgangen • Økonomiske effekter av tiltak? • Hva må tilrettelegges? 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiltak for å øke avgangen • Økonomiske effekter av tiltak? • Hva må tilrettelegges?

3. ARBEIDSOPPLEGG, METODER OG INFORMASJONSUNDERLAG

3.1. Arbeidsopplegg

Som nevnt innledningsvis har arbeidet i prosjektet blitt lagt opp som en intern arbeidsprosess med ekstern bistand. Begrunnelsen for dette har vært som følger:

- Det foreligger trolig nok informasjonsunderlag til å vurdere de ulike problemstillingene i Ramnes kommunes eget klientarkiv/regnskapssystem supplert med informasjon fra SSB, Våle kommune og eventuelt andre sammenlignbare kommuner. Hovedutfordringen er systematisere og utnytte dette informasjonsunderlaget, særlig det som er knyttet til Ramnes kommune
- Å gjennomføre prosjektet primært som en intern arbeidsprosess vil gi et helt annet utgangspunkt for implementering av konkrete tiltak enn om arbeidsopplegget hadde vært å bestille en analyse av en ekstern samarbeidspartner. Ved en intern arbeidsprosess vil tiltakene trolig være godt forankret i den delen av organisasjonen som skal stå for gjennomføringen av dem
- Gitt synspunktene ovenfor vil behovet for å bruke penger på ekstern bistand bli betydelig mindre enn om prosjektet skulle vært lagt opp som en analyse av et eksternt miljø. Bruken av ekstern bistand har vært brukt til bistand med å systematisere informasjonsunderlag og analyser samt foreta en uhildet vurdering av de konklusjoner man har kommet frem til.

Arbeidsprosessen har vært lagt opp som en skrittvis arbeidsprosess med milepælmøter i prosjektgruppe/referansegruppe og konkret arbeide i mellom møtene. Hovedfasene i arbeidet er vist i tabell 3.

TABELL 3: Hovedfaser/metoder i gjennomføring av "Prosjekt sosial 2000"

HOVEDFASER/METODE	UTFØRENDE
Første samling: Oppstartsmøte: Forberedelse: Oppdragsgiver har bearbeidet informasjonen i det eksisterende klientarkiv mht på beskrivelse av klientene særlig mht bosted/flytting, varighet av klientforhold, klientstatus vedrørende arbeidsførhet m.m. Hensikt: <ul style="list-style-type: none">• Presisering av de ulike problemstillingene og informasjonsunderlag• Klargjøring av ansvar for videre bearbeiding av de ulike problemstillingene	Oppdragsgiver med deltakelse av konsulent
Første mellomperiode: Fremskaffelse og bearbeiding av informasjon knyttet til de ulike problemstillingene	Gjennomføres av oppdragsgiver men med bistand fra ekstern konsulent pr telefon/mail.

Gjennomgang av et utvalg tidligere saker/vedtak samt saksbehandlingsrutiner samt sammenligning med andre kommuner	Konsulent utvikle analyseskjema og sammenfatte resultater, saksbehandlerne fyller ut skjemaet, konsulent intervjuer en annen kommune samt støtte seg på sammenligningsmateriale fra kommuner i Østfold
Andre samling: <ul style="list-style-type: none"> • Samlet gjennomgang av analysene fra første mellomperiode • Klargjøring av ansvar for videre arbeid med sikte på å utvikle tiltak 	Konsulent forberede og lede samlingen
Andre mellomperiode: Gjennomføring av arbeidet med å utvikle tiltak	Bistand fra ekstern konsulent pr telefon/mail
Tredje samling: <ul style="list-style-type: none"> • Samlet gjennomgang av forslag til tiltak • Struktur for sluttrapport 	Konsulent forberede og lede samlingen
Tredje mellomperiode: <ul style="list-style-type: none"> • Skrivning av sluttrapport 	Gjøres av konsulent
Fjerde samling, avslutningsmøte: <ul style="list-style-type: none"> • Gjennomgang av utkast til sluttrapport 	Konsulent delta
Avslutning: <ul style="list-style-type: none"> • Utarbeidelse av endelig rapport 	Konsulent

3.2. Metoder og informasjonsunderlag

Rapporten bygger først og fremst på informasjon fra klientarkivet/regnskapet til Ramnes kommune, sammenligningsmateriale fra Våle kommune og SSBs statistiske materiale med særlig fokus på sammenlignbare kommuner i Vestfold.

Systematiseringen og bearbeidningen av informasjonen fra klientarkiv/regnskapet til Ramnes kommune viste seg å være et omfattende arbeid, særlig mht til å bryte materialet ned på ulike klientkategorier. Dette arbeidet er i hovedsak gjort manuelt. Med tanke på fremtidig oppfølging av effektene av forslagene til tiltak i rapporten, bør dette kunne gjøres elektronisk.

Det statistiske materialet har vært understøttet av den kvalitative innsikt og forståelse som sosialtjeneste i Ramnes kommune selv innehar.

Mht den interne saksbehandlingspraksisen i Ramnes kommune har informasjonen blitt hentet gjennom arbeidsmøter og personlige intervjuer.

Det har særlig blitt gjennomført en sammenlignende analyse med Våle kommune. Dette ble gjort ved at det ble plukket 6 saker som Ramnes har gjort vedtak i. Sakene oppfattes som typiske, spredt på ulike kategorier av søknadsmottaker. Våle kommune ble bedt om å fatte vedtak i de 6 samme sakene uten kjennskap til vedtakene som Ramnes kommune hadde gjort. Vedtakene gjort av Ramnes og Våle kommune og

begrunnelsene for dem, ble så gjennomgått i et eget arbeidsmøte med særlig fokus på klargjøring av likhet/ulikhet i saksbehandlingspraksis og forståelse av regelverk.

Vurderingen av saksbehandlingspraksisen i Ramnes kommune er sett i sammenheng med "Rapport vedrørende økonomisk sosialhjelp i Ramnes kommune" utarbeidet av Borre revisjonsdistrikt 07.09.2000.

Konsulenten har også støttet seg på erfaringer fra sosialkontorene i Østfold, jfr. Rapporten "Kvalitetsutvikling i sosialtjenesten ved hjelp av brukerundersøkelser" utgitt av Fylkesmannen i Østfold, Sosial- og familieavdelingen, Moss, 1998.

Innenfor de gitte tids- og ressursrammer for prosjektet er det viktig å understreke at ambisjonen ikke har vært å gjøre omfattende og detaljerte analyser. Ambisjonen har vært å gjøre hovedanalyser som kan gi hovedforklaringer på de problemstillingene som er satt i fokus, som grunnlag for å foreslå konkrete forbedringstiltak. Effekten av de forbedringstiltak som eventuelt iverksettes, får så i neste omgang danne grunnlag for en vurdering av hvor gode analysene og konklusjonene har vært.

4. ANALYSE OG HOVEDKONKLUSJONER

4.1. Hva karakteriserer stønadsmottakerne i Ramnes kommune?

For å få et bedre bilde hva som karakteriserer stønadsmottakerne til Ramnes kommune, er det viktig å kategorisere dem ut fra noen få hovedkjennetegn knyttet til deres livssituasjon. Ut fra en samlet vurdering av alle stønadsmottakerne er det lagt til grunn følgende hovedkategorier med følgende kjennetegn knyttet til 1999:

Arbeidsledige

- Stor gruppe (66 stønadsmottakere, 33% av totalt 198 stønadsmottakere, 34% av de totale utbetalingene på 4.806 mill)
- Det klart største antallet består av yngre, enslige menn i alderen 17 - 30 år uten barn
- En del går over lang tid med store utbetalinger.

Ut fra sosialtjenestens kunnskap kan gruppen ellers karakteriseres som følger:

- Lav utdanning, ofte med lese- og skrivevansker
- Barn av sosialklienter
- Levd i fattigdomsbilde
- Dårlig selvbilde

Trygdede

- Stor gruppe (63 stønadsmottakere, 32% av totalt antall stønadsmottakere, 21% av de totale utbetalingene)
- Overvekt av enslige kvinner, mange med barn, variasjon i alder fra 20 til 60 år
- Går over lang tid med mindre utbetalinger, har for lave inntekter i forhold til kostnader som resulterer i økonomisk suppleringsbehov
- En stor del av de kvinnelige stønadsmottakerne går på overgangsstønad
- Mange uføretrygdede

Rus/psykiatri

- Mindre gruppe (27 stønadsmottakere, 14% av totalt antall stønadsmottakere, 13% av de totale utbetalingene)
- Først og fremst rusklienter, ofte i kombinasjon med psykiatiske problemer
- Stor brukergruppe av akutt/nødhjelp
- Har ofte gjeldsproblemer

Fremmedspråklige

- Den minste gruppen (16 stønadsmottakere, 8% av totalt antall stønadsmottakere, 20% av de totale utbetalingene)
- Hovedvekt av par i voksen alder med mange barn
- Går over lang tid med store utbetalinger

Restkategori

- Mindre sammensatt gruppe (26 stønadsmottakere, 13% av totalt antall stønadsmottakere, 12% av de totale utbetalingene)
- Preget av ulike problemstillinger
- Ofte ikke varige klienter
- Faller ofte utenfor støttemulighetene i trygdesystemet

En samlet oversikt over de økonomiske utbetalingene for de 5 gruppene for 1999 fordelt på stønad til livsopphold, bolig og annen stønad, er vist i tabell 4.

TABELL 4: Stønadfordeling fordelt på klientkategorier og stønadstyper i Ramnes kommune for 1999

Klient-Kategori	Stønadstype	Antall Stønadsmottakere			Sum hele året		Andel av total	Andel av total
		1. tert	2. tert	3. tert	Beløp	Antall	Beløp	Antall
Arbeidsledige	Livs	33	38	37	876.600			
	Bolig	21	27	26	608.700			
	Annen	18	15	14	141.300			
Sum		37	40	40	1.626.600	66	34%	33%
Trygdede	Livs	24	23	27	464.500			
	Bolig	21	15	16	287.400			
	Annen	19	17	15	279.100			
Sum		32	33	35	1.031.000	63	21%	32%
Rus/ Psykiatri	Livs	16	21	14	260.800			
	Bolig	8	8	10	162.400			
	Annen	13	11	8	178.900			
Sum		17	22	17	602.100	27	13%	14%
Fremmedspråklige	Livs	10	8	5	344.000			
	Bolig	9	7	6	355.600			
	Annen	8	10	5	275.000			
Sum		15	13	11	974.600	16	20%	8%
Rest-Kategori-klienter	Livs	14	11	11	291.400			
	Bolig	11	5	8	243.200			
	Annen	8	7	4	64.300			
Sum		18	12	14	571.900	26	12%	13%
Total		119	120	117	4.806.200	198	100%	100%

De arbeidsledige, trygdede og fremmedspråklige står altså for til sammen 73% av det totale antall stønadsmottakere og 75% av de totale utbetalingene. Det er derfor i fortsettelsen satt særlig fokus på disse tre kategoriene.

For nærmere statistisk beskrivelse av arbeidsledige, trygdede og fremmedspråklige henvises til vedlegg III.

4.2. Klientgjennomstrømning

Som det fremgår av tabell 1 er det en netto økning på antall stønadsmottakere fra 1996 til 1999 på 34.

Denne netto økningen må sees på bakgrunn av tilgang/avgang knyttet til flytting til/fra Ramnes og tilgang/avgang blant de som i hele perioden har bodd i Ramnes kommune.

4.2.1. Klientgjennomstrømning knyttet til flytting til/fra Ramnes kommune

En av hypotesene i prosjektet har vært at økningen i antall klienter hang sammen med netto innflytting av sosialklienter særlig fra de store bykommunene og at en av drivkreftene bak dette var gode boligmuligheter i Ramnes kommune.

I tabell 5 er det gitt en oversikt over til- og fraflyttingen av stønadsmottakere i 1998, 1999 og første halvår 2000.

TABELL 5: Flytting av sosialklienter til/fra Ramnes kommune i 1998, 1999 og første halvår 2000

1998

Kommune	Tilflyttet	Fraflyttet
Stokke	2	3
Tønsberg	7	5
Mo		1
Nøtterø	2	2
Holmestrand		3
Borre		2
Sandefjord		1
Oslo	1	1
Tananger	1	1
Våle	1	1
Hof		1
Kvitseid		1
Irak	1	
Karasjok	1	1
Ørsta	1	
Røyken	1	
Trøgstad	1	
Hurum	1	
Sum	20	23

1999 og 2000

Kommune	TILFLYTTING		FRAFLYTTING	
	1999	Hittil 2000	1999	Hittil 2000
Tønsberg	9	4	5	5
Våle	6	3	5	0
Nøtterø	2	3	1	3
Sandefjord	2	0	0	0
Hof	1	1	1	0
Stokke	1	1	0	2
Borre	2	0	0	0
Andebu	2	0	0	1
Tjøme	2	0	0	0
Larvik	1	0	0	1
Holmestrand	1	0	1	0
Skien	0	0	0	1
Alta	0	0	1	0
Drammen	1	0	0	0
Oslo	0	1	0	0
Danmark	0	0	1	0
Ukjent	1		1	
Sum	31	13	16	13

Som det fremgår av tabell 5 er situasjonen at sosialklienter både flytter *til* og *fra* Ramnes kommune. I 1998 er det en netto *frøflytting* på 3 klienter. I 1999 er det en netto *innflytting* på 15 klienter. Første halvår 2000 er nettoinnflyttingen null. Innflyttingen er i like stor grad knyttet til de små kommunene som de store bykommunene og virker ellers veldig tilfeldig.

Det er vanskelig å se noe mønster i innflyttingen som skulle indikere at sosialklienter flytter til Ramnes kommune fordi de tror at det er lettere å være sosialklient i Ramnes sammenlignet med de kommunene de flytter fra.

Dette inntrykket understøttes av den kunnskap sosialkontoret selv har om hvorfor klientene har flyttet til Ramnes. Sosialkontoret spør systematisk om hvorfor man har flyttet til Ramnes. Samlet synes svarene å indikere at flytting til Ramnes ikke har noe å gjøre med forventninger om en bedre situasjon som sosialklient i Ramnes kommune. Det er andre årsaker over et bredt spekter som utløser flytting.

Klientgjennomstrømning knyttet til flytting til/fra Ramnes kommune synes derfor ikke å fremstå som noen hovedforklaring på det høye antall stønadsmottakere i Ramnes kommune.

4.2.2. Klientgjennomstrømning blant stønadsmottakere som er fastboende i Ramnes

Tabell 6 viser tallene for klientgjennomstrømning for fastboende stønadsmottakere.

TABELL 6: Klientgjennomstrømning for fastboende stønadsmottakere i Ramnes kommune, 1998 og 1999

1998

Klientkategori	Tilkommet	Utgått
Arbeidsledige	21	26
Trygdede	14	11
Fremmedspråklige	4	2
Rus/psykiatri	8	5
Restkategori klienter	27	27
Sum	74	71

1999

Klientkategori	Tilkommet	Utgått
Arbeidsledige	12	20
Trygdede	19	19
Fremmedspråklige	2	4
Rus/psykiatri	11	9
Restkategori klienter	11	12
Sum	55	64

Som det fremgår av tabell 6 er det en netto *økning* på 3 klienter i 1998 og en netto *reduksjon* på 9 klienter i 1999. Som det fremgår er gjennomstrømningen over dobbelt så stor blant fastboende sammenlignet med gjennomstrømningen knyttet til flytting til/fra Ramnes kommune. Klientgjennomstrømningen blant fastboende i Ramnes kommune fremstår derfor som viktigere enn gjennomstrømningen knyttet til til/fracflytting fra kommunen for utviklingen av det samlede antall stønadsmottakere.

4.2.3. Betydning av klientgjennomstrømning knyttet til flytting til/fra Ramnes kommune for størrelsen på den økonomiske sosialhjelpen

En hypotese vedrørende størrelsen på utbetaling av økonomisk sosialhjelp har vært at tilgangen på stønadsmottakere knyttet til flytting *til* Ramnes kommune har representert tyngre tilfeller og dermed større utbetalinger enn utbetalingene knyttet til stønadsmottakere som har flyttet *fra* Ramnes kommune.

Ettersom den gjennomsnittlige utbetalingsnivået pr. stønadsmottaker ikke har økt i perioden fra 1997 til 1999 har denne hypotesen trolig lite for seg. Dette bekreftes også av at det gjennomsnittlige stønadsbeløpet pr. stønadsmottaker for de som flyttet til Ramnes i 1999 var ca 11 000 kr (31 stønadsmottakere) mens stønadsbeløpet for de som flyttet fra var ca 26 000 kr (16 stønadsmottakere). Tallene for 1998 er tilsvarende ca. 20.000 (20 stønadsmottakere) for de tilflyttede og ca. 23.000 (23 stønadsmottakere) for de fraflyttede. Innflytting av sosialklienter til Ramnes kommune synes derfor ikke å fremstå som noen forklaring på det høye gjennomsnittlige stønadsnivået pr. klient.

4.3. Sosioøkonomisk status for Ramnes kommune med betydning for behovet for økonomisk sosialhjelp

En mulig forklaring på både det høye antall stønadsmottakere og utbetalingsnivået pr stønadsmottaker kan være at den sosioøkonomiske statusen for Ramnes kommune er dårligere enn for andre sammenlignbare kommuner.

Det er i tabell 7 gitt en sammenligning av Ramnes kommune med andre kommuner på noen utvalgte sosioøkonomiske indikatorer som generelt henger sammen med behovet for økonomisk sosialhjelp. Hensikten med sammenligningen er ikke å gjøre en detaljert analyse av betydningen av den sosioøkonomiske statusen for den økonomiske sosialhjelpen i Ramnes kommune. Hensikten har vært å gjøre en *grovvurdering* på noen utvalgte indikatorer med tanke på *nivået* for den økonomiske sosialhjelpen basert på antall klienter og den gjennomsnittlige stønadsnivået pr. stønadsmottaker.

TABELL 7: Sammenligning av Ramnes kommune med andre småkommuner i Vestfold (Våle, Andebu, Hof, Lardal og Tjøme) på noen utvalgte sosiøkonomiske kjennetegn med relevans for økonomisk sosialhjelp

Sosioøkonomiske indikatorer	Ramnes	Våle	Andebu	Hof	Lardal	Tjøme
Befolkningsstørrelse 2000	3 717	4 219	4 678	2 891	2 379	4 505
Bruttoinntekt pr innbygger over 17 år, 1997, 1000 kr	179	187	172	173	166	197
Andel, %, av befolkningen over 16 og eldre med høyere utdanning, 1998	15.6	15.5	11.9	15.2	10.2	23.9
Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år pr. 100 innbyggere 16-24 år, 1999	4.5	2.0	2.8	2.0	2.4	3.4
Levekårsindeks arbeidsledige, registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstilltak pr 100 innbyggere 25-66 år, 1999	6	4	8	1	4	4
Levekårsindeks, uføretrygdede, 16-49 år 1999 pr. 1000 innbyggere 16-49 år	8	8	10	9	8	8
Enslige forsørgere med stønad fra folketrygden, mottakere i alt pr 31/12-99 i prosent av antall kvinner 20-39 år	8.2	7.0	7.8	6.8	8.6	9.4
Andel, %, barn og unge 0-17 år, 1999	27.0	26.1	24.6	24.7	20.9	24.2
Andel, %, personer med innvandrerbakgrunn, ikke-vestlig, 1998	2.5	1.5	2.0	2.2	2.8	2.5
Andel, %, med innvandrerbakgrunn, vestlig, 1998	3.8	4.9	4.2	4.3	2.8	6.7
Narkotikaforbrytelser og overtredelse av alkoholloven, gj.snitt for 1997/98 pr. 10 000 innbyggere 16-66 år	112.8	67.7	35.2	54.3	40.3	172.5
Rusrelaterte forhold, voldskriminalitet, anmeldte forhold, gj.snitt 1998/99 pr. 10 000 innbyggere	21.5	15.4	21.4	17.3	37.8	45.5
Rangeringsindeks basert på gj.nittsskår for alle indikatorene, alle indikatorer teller likt	4.2	3.1	4.3	3.1	3.8	4.4
Antall stønadsmottakere pr. 1000 innbyggere, 1998	50	26	26			
Gj.snittlig stønadsbeløp pr stønadsmottaker, 1998	27 800	15 900	21 500			

Som det fremgår av tabell 7 skiller ikke Ramnes kommune seg ut sammenlignet med kommunene Andebu, Lardal og Tjøme. Sammenlignet med Våle og Hof kommer Ramnes noe dårligere ut, men ikke mye.

Det er imidlertid grunn til å påpeke at Ramnes skiller seg ut når det gjelder omfanget av arbeidsledighet blant ungdom. Dette reflekteres trolig i det vi har sett tidligere at unge arbeidstakere utgjør hovedtyngden av stønadsmottakerne i kategorien arbeidsledige.

Også når det gjelder omfanget av narkotikaforbrytelser og overtredelse av alkoholloven ligger Ramnes høyt sammen med Tjøme.

En interessant side ved tallmaterialet er at selv om Våle kommer noe bedre ut enn de andre kommunene så er det gjennomsnittlig antall stønadsmottakere pr. 1000 innbyggere omtrent det samme som gjennomsnittstallet for kommunen Hof, Andebu, Lardal og Tjøme. Det gjennomsnittlige stønadsbeløpet pr. stønadsmottaker ligger imidlertid 5000 kr lavere. En hypotese kan derfor være at forskjellene i sosioøkonomisk status ikke slår ut i forhold til antall klienter pr 1000 innbyggere men derimot har en viss effekt på det gjennomsnittlige stønadsbeløpet pr mottaker.

Ut fra en samlet vurdering kan forskjellene i sosioøkonomisk status ikke representerer noen hovedforklaring på at antall klienter pr. 1000 innbyggere ligger nesten dobbelt så høyt i Ramnes som i de andre kommunene.

Den sosioøkonomiske statusen kan heller ikke forklare at det gjennomsnittlige stønadsbeløpet pr mottaker ligger ca. 6000 - 9000 kr høyere enn gjennomsnittet for kommunene Hof, Andebu, Lardal og Tjøme. Den kan imidlertid trolig forklare en viss del av forskjellen på ca 8000 - 13 000 mellom det gjennomsnittlige stønadsbeløpet pr mottaker i Ramnes og Våle.

Det er imidlertid viktig å understreke betydningen av den sosioøkonomiske statusen for behovet for økonomisk sosialhjelp. Dette bør imidlertid også ses i sammenheng med andre politikkområder i Ramnes kommune enn sosialpolitikken, som f eks næringspolitikk.

4.4. Intern saksbehandlingspraksis

Som nevnt i kapittel 3 er den interne saksbehandlingspraksisen på Ramnes sosialkontor gjennomgått og vurdert på følgende måter:

- Sammenligning av vedtak gjort av sosialkontoret i Ramnes kommune i 6 typiske saker knyttet til de 5 klientkategoriene med vedtak gjort av sosialkontoret i Våle i de samme 6 sakene.
- Intervju med saksbehandleren på sosialkontoret i Ramnes kommune

Konklusjonene fra denne gjennomgangen kan kort sammenfattes om følger:

- Gjeldende regelverk var i hovedsak forstått og brukt på samme måte
- Våle kommune hadde imidlertid etablert en praksis hvor de gikk mye grundigere inn hver enkelt sak både i forkant og etterkant av selve vedtaksbehandlingen knyttet til dokumentasjon, bistand og tiltak. Denne praksisen representerer trolig

en hovedforklaring både på at antall stønadsmottakere ligger lavere i Våle kommune og at det gjennomsnittlige utbetalingsnivået ligger lavere. Saksbehandlingspraksisen i Våle samsvarer også med praksisen på de sosialkontorene i Østfold som har jobbet systematisk med å redusere både antall stønadsmottakere, særlig langtidsmottakerne, og de totale økonomiske utbetalingene.

- Det var ingen ulikhet i tankegang og forståelse av hensiktsmessigheten av den praksisen som er etablert i Våle kommune mellom saksbehandlerne i Ramnes og Våle kommune
- Hovedforklaringen på denne saksbehandlingspraksisen syntes først og fremst å dreie seg om forskjeller i saksbehandlingskapasitet, som relatert til antall stønadsmottakere, er betydelig lavere i Ramnes enn i Våle. Den vanskelige ressursituasjonen i Ramnes kommune ble hevdet å være slik at den bare ga muligheter for å gå grundig inn i hver sak for de klientkategorier hvor man hadde øremerkede ressurser, for eksempel sysselsettingskonsulent. For å imøtekomme stønadsmottakeren og få saken unna ”betalte” man seg i mange tilfeller ut av det ved raskt å gi økonomisk stønad.

4.5. Status vedrørende saksbehandlingsprosedyrer/rutiner

Hovedkonklusjonene som er trukket under punkt 4.4. samsvarer i stor grad med det bildet som er tegnet i revisjonsrapporten fra Borre Revisjonsdistrikt pr september 2000 hvor det er påpekt at man på noen områder har rutiner som følges, på noen områder har man rutiner som ikke følges godt nok og på noen områder har man ikke utviklet rutiner.

Hovedkonklusjonene i revisjonsrapporten er fokusert på følgende punkter:

- Se etter at utbetaling av sosiale bidrag og utlån er dokumentert med søknad, innhentede inntekts-/utgifts-/formues- og gjeldsopplysninger, andre relevante opplysninger samt vedtak
- Kontrollere om sosiale utlån følges opp, og at det foretas trekk/refusjoner i tråd med inngått avtale
- Kontrollere om utbetaling av sosiale bidrag og utlån blir korrekt bokført i sosial- og regnskapssystemet
- Vurdere om utbetaling av sosiale bidrag og utlån skjer i samsvar med lov, forskrift, eksterne retningslinjer, interne regler og vedtak
- Vurdere om dokumentasjon er arkivert på en tilfredsstillende måte

4.6. Ressurssituasjonen for sosialkontoret i Ramnes

Som nevnt under punkt 4.4 ble ressursituasjonen på sosialkontoret i Ramnes hevdet å representere en klar flaskehals i forhold til å drive en forsvarlig ønsket saksbehandling.

Det sentrale i denne sammenhengen er de ressursene som disponeres til klientrettet arbeide. Et viktig spørsmål i denne sammenhengen er fordelingen av ressursinnsatsen på hhv tiltaksrettet arbeidet og arbeide knyttet til behandling av søknader om økonomisk sosialhjelp.

En oversikt over ressursbildet med tanke på det klientrettede arbeidet, er vist i tabell 9.

TABELL 9: Ressurssituasjonen på sosialkontoret i Ramnes pr oktober 2000

Stilling	Stillings-Hjemmel/størrelse	Administrasjon	Tiltaksrettet Saksbehandling	Intern saksbehandling Øk.sosialhjelp	Kommentarer
Virksomhetsleder	100%	75%	10%	15%	
Sosialkonsulent	50%		25%		25% Rehab.*
Syssettingskonsulent	50%		30%	10%	10% **
Engasjement				50%	Midlertidig
Overtid/ekstraarb.		15%			
Sum	200%	90%	65%	75%	

* Konsulent/kurator har vært sykefraværende i mer enn 2 år. 25% rehabilitering fra og med august 2000. Trolig i full 50% stilling fra januar 2001.

** Er hovedverneombud i 10%. Midlertidig omgjort stilling til Tiltakskonsulent. Spesialfelt er arbeidsledige klienter.

*** Det bildet som ovenfor er tegnet av ressursituasjon for sosialkontoret i Ramnes kommune, er basert på kvalifiserte anslag fra kontoret selv. For å kvalitetssikre anslagene blir det i oktober måned gjennomført en tidsregistrering knyttet til det daglige forbruk av timer på de ulike hovedoppgavene. Disse tallene vil bli innarbeidet i den endelige rapporten fra prosjektet.

Som det fremgår av tabell 9 disponerer Ramnes kommune pt 1.4 årsverk på det klientrettede arbeidet fordelt med 0.65 årsverk på tiltaksrettet saksbehandling og 0.75 årsverk på intern saksbehandling vedrørende økonomisk sosialhjelp.

Det brukes 0.9 årsverk på administrasjon hvorav 0.15 årsverk er overtid/ekstraarbeide.

Den tiltaksrettede saksbehandlingen for virksomhetsleder er nødvendig tiltaksarbeide, bl.a. knyttet til institusjonsinnleggelse.

Ressurssituasjonen er forsøkt belyst gjennom å foreta en faktisk timetelling for oktober måned i år. Fordelingen er vist i tabell 9 b.

Tabell 9 B: Faktisk timefordeling oktober 2000

Stilling	Hjemmel	Timestrl. Okt.2000	Fordeling				Sum
			Adm	Tiltak	Annen øk. Saksbeh.	Annet	
Virksomhetsleder	100%	165	91,0	13	29,5	31,5	165
Sosialkonsulent *	50%	82,5		41,25	12,5	7,5	61,25
Syssettingskons.	50%	82,5		37,25	20,0	25,25	82,5
Sum	200%	330	91,0	91,5	62,0	64,25	308,75
% av tot forbruk			29%	29%	20%	22%	100%

* Sosialkonsulent er 25% sykemeldt og under rehabilitering. Disse 25% vil derfor variere.

Sammenlignet med andre kommuner er ressursituasjonen for sosialtjenesten i Ramnes kommune dårlig, særlig hensyn tatt til det høye antall stønadsmottakere.

Dette er illustrert i tabell 10.

TABELL 10: Ressurssituasjonen for sosialtjenesten i Ramnes kommune sammenlignet med andre kommuner i Vestfold

Kommune	Adm	Kommentar	Saksbeh	Kommentar	Andre	Kommentar	St.mott. 1999	St.mtk. Pr.1000	Folketal	Egne komm
Ramnes	1,0	0,25 saksbeh	0,5	½ rhb*	0,4	Sysselsettingskons	198	50	3.700	
Våle	1,0	Noe saksbeh	1,0 0,6**	Engsjm.	0,5	Flyktningkons	109	26	4.200	
Hof	1,0	Saksbeh	1,0 0,6	Engsjm.			82-100	26-29	2.800	For lavt
Andebu	1,0	Noe saksbeh	1,0					21	4.600	Økes
Svelvik	1,0	Noe saksbeh	3,0				191	31	6.200	For lavt
Tjøme	1,0	Noe saksbeh	1,0		0,5 0,5	Fl.kons Hj.kons	135	30	4.400	
Lardal	1,0	Saksbeh	1,2				50	22	2.300	

Opplysningene baserer seg på ringerunde til de ulike kommuner og er utført senhøstes 1999.

* Saksbehandler i Ramnes har vært sykmeldt i mer enn 2 år og er i halv stilling (0,25%) fra aug. 2000.

**Tallene for Våle er opplyst ikke å være helt korrekte og det understrekes at situasjonen i Våle er forverret inneværende år grunnet sammenslåingsprosessen med Ramnes.

4.7. Hovedkonklusjoner

På bakgrunn av ovenstående kan følgende konklusjoner trekkes:

- hovedårsaken til det høye antallet stønadsmottakere og det høye gjennomsnittlige utbetalingsnivået pr stønadsmottaker i Ramnes kommune er knyttet til den interne saksbehandlingspraksisen. Det er åpenbart behov for å innrette den slik at man for de klientkategorier hvor dette ikke er tilfelle i dag, går grundig inn i hver enkelt sak med tanke på dokumentasjon av behov, bistand og tiltak
- årsaken til den uheldige praksisen er ikke mangelfull sosialfaglig kompetanse, men manglende sosialfaglige ressurser. Situasjon har siden 1996 utviklet seg i en stadig verre retning som en kombinasjon av sykefravær og et økende antall stønadsmottakere
- forutsetningen for å kunne snu utviklingen er at man i en overgangsperiode tilfører sosialtjenesten tilstrekkelige ressurser for å etablere en mer hensiktsmessig saksbehandlingspraksis
- ut fra en samlet vurdering bør det over en nærmere definert tidsperiode være mulig, gjennom en endret praksis, å redusere antall stønadsmottakere pr. 1000 innbyggere og det gjennomsnittlige stønadsnivået ned mot det samme nivået som de andre småkommunene i Vestfold ligger på.

Hovedårsakene til det høye antall stønadsmottakere og det høye gjennomsnittlige utbetalingsnivået pr stønadsmottaker er ikke knyttet til

- den sosioøkonomiske statusen for Ramnes kommune
- tilflytting av sosialklienter fra andre kommuner

5. FORSLAG TIL TILTAK

5.1. Økte ressurser

Det foreslås å tilføre sosialtjenesten ekstra ressurser i perioden frem til 01.01.2002 tilsvarende 1.5 årsverk. De økte ressursene skal settes inn på endring av saksbehandlingspraksis. En nærmere konkretisering av praksisendring er spesifisert nærmere i detalj under punkt 5.2. både generelt og spesielt for de ulike klientkategoriene.

Gjennom økte ressurser settes sosialtjenesten langt bedre i stand til å utøve sosialfaglig tiltaksrettet arbeid, slik at sosialtjenestelovens intensjoner om ”hjelp til selvhjelp” kan oppfylles. En vil dermed kunne hjelpe mennesker over i en forbedret livssituasjon, som igjen antas å gi en reduksjon av antall stønadsmottaker og en reduksjon av det gjennomsnittlige utbetalingsnivå. En realistisk målsetting bør kunne være å komme ned mot 150 stønadsmottakere og et gjennomsnittlig stønadsnivå på ca. kr. 20.000, dvs. at de totale utbetalinger av økonomisk sosialhjelp kan bringes ned til et nivå på 3 mill kr med full effekt fra år 2002..

Det fremtidige behov for totalressurser til sosialtjenesten bør vurderes nærmere og sees i sammenheng med kommunesammenslåingen med Våle kommune.

5.2. Forslag til fremtidig saksbehandlingspraksis generelt

Generelt bør den fremtidige saksbehandlingspraksisen være slik at

- Det utbetales ikke økonomisk sosialhjelp før den enkeltes livssituasjon er ordentlig gjennomgått og det er laget handlingsplan, med unntak av akutt hjelp
- Ingen skal i utgangspunktet motta økonomisk sosialhjelp i mer enn 3 måneder.

Mer detaljert bør den fremtidige praksisen være som følger:

- Fokus bør være på å klargjøre/dokumentere klientens behov for økonomisk sosialhjelp ut fra en samlet vurdering av inntekter og kostnader, herunder bo-, levekostnader, gjeld, m.m.
- Tilby råd/veiledning mht kostnader og inntekter
- Stille krav til klienten mht kontroll over egen økonomi
- Tilby bistand mht finansieringsordninger, gjeldsforhandlinger, m.m.
- Sikre at man utnytter mulighetene for tilskott fra andre offentlige støtteordninger som for eksempel trygdeordningene, bostøtteordningen, m.m.
- Definere konkrete tiltak som kan bidra til å gjøre klienten selvhjulpen som betingelser for mottak av stønad mht aktiviteter for å bli selvhjulpen, f eks aktiv søke arbeid, utdanning, m.m.
- Aktiv oppfølging av tiltak med revurdering av søknadsgrunnlaget når livssituasjonen endres

5.3. Forslag til fremtidig praksis for de ulike klientkategoriene

5.3.1. Arbeidsledige

- Utredning i forhold til yrkeskarriere
- Avklare mulighetene for jobb, utdanning og arbeidstrening
- Videreutvikle samarbeidet med arbeidsmarkedsetaten
- Arbeide aktivt mot bedriftene i kommunen med sikte på å avklare jobbmuligheter
- Arbeide aktivt mot skolene (lese/skrive-vansker, voksenopplæring)
- Individuelle handlingsplaner

5.3.2. Trygdede

- avklare mulighetene for å utnytte støtteordningen i trygdesystemet bedre
- bedre kunnskapen om trygdesystemet
- bedre samarbeidet med trygdeetaten
- avklare mulighetene for å redusere kostnadssiden
- individuelle handlingsplaner

5.3.3. Fremmedspråklige

- avklare mulighetene for jobb, utdanning
- avklare muligheter/rettigheter for å utnytte støtteordningene i trygdesystemet bedre
- råd/veiledning mht kostnader i forhold til inntekter
- opplæring mht norsk/"fornorsking"/integrasjon
- bruke flyktningkonsulent i forhold til fremmedspråklige enkeltfamilier med spesielle problemer
- helhetlige individuelle handlingsplaner

5.3.4. Rus/psykiatri

- innsøking, oppfølging og ettervern i forbindelse med institusjonsbehandling
- oppfølging av særproblematikk
- delta i kommunens tiltaksutvalg

5.3.5. Restkategori

- råd og veiledning i forhold til individuelle livssituasjoner
- sikre rutiner for refusjon og gjeldsinnfordring

5.4. Utvikling av rutiner

Den fremtidige praksisen bør tydeliggjøres og sikres gjennom utvikling av formelle rutiner for hvordan sosialtjenesten skal arbeide generelt og med de ulike klientkategoriene på de områdene hvor dette enda ikke er gjort.

Den enkelte rutine bør si noe om

- aktivitetene
- ansvar
- gjeldende lov- og regelverk

Dette arbeidet bør også fange opp de områder som Borre revisjonsdistrikt har påpekt helt eller delvis mangler rutiner.

Rutinene samles i en Rutinehåndbok for sosialtjenesten i Ramnes kommune.

Arbeidet med å videreutvikle rutinene bør understøttes ved innhenting av erfaringer fra andre sammenlignbare kommuner.

Det bør sees i sammenheng med tilsvarende rutiner i Våle kommune knyttet til kommunesammenslåingsprosessen.

5.5. Videreutvikling av datasystemet Sosial 2000

Datasystemet Sosial 2000 videreutvikles slik at det sikres gode rapporteringssystemer

5.6. Anbefalt bruk av de økte ressursene

De økte ressursene tilsvarende 1.5 årsverk bør brukes som følger:

- Virksomhetsleder frigjøres fra ordinært klientrettet arbeide frem til 31.12.2001 for å arbeide på heltid som leder av kontoret med hovedfokus på ledelse av den utviklingsprosessen kontoret skal gjennom med hovedfokus på praksisendring og rutineutvikling. Dette betyr av virksomhetsleder vil kunne bruke 0.75 årsverk som leder av sosialtjenesten og 0.25 årsverk som leder av barnevernet
- Sosialkonsulent som i dag er ansatt i halv stilling utvides til fullt årsverk
- Det ansattes sosialkurator i ny stilling.

VEDLEGG I

Opprinnelig beskrivelse av Prosjekt sosial 2000

DISPOSISJON:

1. Formålet med Prosjekt Sosial 2000 (PS 2000) – kort beskrivelse av situasjonen.
2. Strakstiltak
3. Organisering av PS 2000
4. Framdrift
5. Konsulentfirmaets spesifikke oppgaver

Vedlegg: Notat 100200 om hypoteser og metoder for å belyse disse.

1. Formålet med PS 2000 – kort beskrivelse av situasjonen

Dette er beskrevet slik i kommunens vedtatte handlingsprogram 2000-2003 m/budsjett for år 2000:

”For å analysere utgiftene til økonomisk sosial hjelp gjennomføres et eget prosjekt (Prosjekt Sosial 2000). Prosjektet skal søke å gi svar på den kraftige utgiftsveksten til dette formålet i kommunen, og anviser tiltak for å redusere behovet for slik bistand”.

I HES sak 48/99 beskrives situasjonen slik:

”Ramnes kommune skiller seg spesielt ut på offentlig statistikk mht. det høye antall sosialhjelpsmottakere. Prosjektet bør finne mulige svar på dette (avviket), samtidig som det bør fokuseres på den allment erkjente målsettingen om å bidra til at klienter skal bli i stand til å hjelpe seg selv, og komme ut av en varig tilstand som klient og sosialhjelpsmottaker”

I HES sak 08/00 utdypes det forannevnte bl.a. slik:

”Utgangspunktet er at Ramnes skiller seg ut fra nabokommuner og sammenlignbare kommuner med et svært høyt antall sosialhjelpsklienter og et stort forbruk av økonomisk sosialhjelp. Nærmere detaljert statistikk som viser dette vil bli utarbeidet som en del av prosjektet.”

2. Strakstiltak

Fordi problemene er akutte, og fordi man ser noen åpenbare problemer som det går an å løse mens vi arbeider med prosjektet – OG for å at sosialtjenesten skal ha kapasitet til å gjennomføre sin del av prosjektet – har man fått tilslutning til å gjøre noen umiddelbare organisatoriske og ressursmessige grep for så å si ”å komme på offensiven” i forhold til de beskrevne problemer.

Disse er:

- Kommunens sysselsettingskonsulent er omgjort til tiltakskonsulent i direkte linje under Virksomhetsleder for Sosialtjenesten (Harald Hausmann), og med primært formål å arbeide med å sluse ut aktuelle klienter som kan gå over på tiltak i stedet for økonomisk bistand.
- Det er anvendt ledige lønnsmidler til å engasjere en merkantilt ansatt til å foreta mer rutinemessige oppgaver innen saksbehandling av søknader om øk. sosial hjelp. På den måten frigjøres det ansatte fagpersonell til å drive ”hjelp til selvhjelpsarbeid” med grupper av klienter (Råd/veiledning om personlig økonomi, oppfølging overfor låneinstanser/kreditorer, offensiv overfor trygdekontoret m.v.)
- Virksomhetsleder inngår i prosjektgruppa for PS 2000, som sekretær for denne.
- Merkantil stabsleder inngår som medlem av PS 2000 – og sikrer derved støttefunksjoner og arbeidsdeling i forhold til prosjektet og i forhold til Sosialtjenesten.

3. Organisering av PS 2000.

Dette er organisert som et internt prosjekt i helse- og sosialetaten, men med ekstern bistand.

Helse- og sosialstyret er styringsgruppe (SG). Prosjektgruppa (PG) rapporterer til SG – 2 ganger før sommeren 2000 og 2 ganger til høsten, inklusive endelig sluttrapport i HES 14.11.

I tillegg til dette skal leder av PG fortløpende holde ordfører og leder av helse-og sosialstyret orientert om prosjektets utvikling. Denne orienteringskontakten må avklares nærmere i detalj.

Prosjektgruppa består av:

Leder: Helse- og sosialsjef Heming Olaussen
Skr.: Virksomhetsleder Harald Hausmann
Medl.: Leder av merkantil stab Hedvik Westby

Konsulent fra innleid firma tiltrer prosjektgruppa.

Det er forutsatt en referansegruppe (RG) bestående av Leder av Rådgivningstjenesten (sosialtjenesten) i Våle – Jorunn Gran, samt 1 repr. for Fylkesmannen i Vestfold.

4. Framdrift:

Følgende plan foreligger:

Januar 2000	Statistikkføring er påbegynt	Sosialtjenesten/Merkantil stab
Februar	Vedtak i HES 22.2. Kurs EDB – Rapporter sosialhjelp Intern omorganisering Sosialtjenesten	” Sosialtjenesten
Mars	Konsulentfirma engasjeres Referansegruppa etableres Presisering hypoteser/metoder Avklaring orienteringsrutiner	PG Leder PG PG/RG/Konsulent Leder PG – ordfører/leder
HES		
April	Gjennomføringsfase begynner Statusrapport HES 11.4.	PG – Konsulent Leder PG
Mai	Gjennomføringsfase Statusmøte ultimo mai	PG – Konsulent PG - Konsulent
Juni	Gjennomføringsfase Statusrapport HES 6.6.	PG – Konsulent Leder PG
Juli	Gjennomføringsfase	(Avh. av ferieavvikling)
August	Gjennomføringsfase	PG – Konsulent
September	Gjennomføringsfase 1. skisse rapport	PG – konsulent Konsulent – PG
Oktober	Utkast sluttrapport ferdig 10.10 Pres. av foreløpig rapport for rådmannens ledergruppe 17.10. Foreløpig pres. HES 17.10.	Konsulent – PG Leder PG - Konsulent PG - Konsulent

	Evt. justering av rapport	PG – Konsulent
November	Pres. av sluttrapport m/forslag til tiltak fra administrasjonen - evt. pressekonferanse? - hes 14.11.	PG – Konsulent Leder PG
	Evt. budsjettkonsekvenser innarbeides i budsjett 2001 – handlingsprogram	Helse- og sosialsjef

5. Konsulentfirmaets spesifikke oppgaver

- 1) Møtevirksomheten framgår av framdriftsplanen over
- 2) For øvrig å utføre deler av det metodiske arbeidet som skal til for å belyse de hypoteser som er oppsatt – og som kan bli noe justert, kfr. møte om dette i mars.

Det vises til vedlagte notat om hypoteser og metoder!

Oversikt over sannsynlige faglige oppgaver knyttet til prosjektets hypoteser:

A. BOLIGHYPOTESENE

- Gjennomføre en undersøkelse blant boligeiere som leier ut bolig til klienter
- Framskaffe data om nabokommuners boligmarked
- Undersøke nabokommuners praksis mht. garanti for depositum/husleie m.v.
- Undersøke flyttemotiver/flytteprosesser ved innflytting (sosialklienter)

B. ARBEIDSMARKEDSHYPOTESENE

- Sammenligning av tilgang på sysselsettings- og arbeidsplasser i omegnskommuner i forhold til Ramnes
- Sammenlignings u.s. mht. distriktsarbeidskontorenes service – Tønsberg, Borre, Sandefjord

C. HYPOTESER OM PRAKTISERING AV LOVVERK

- Analyse av praktisering av § 5-2 i LOST (Lov Om Sosiale Tjenester) i Ramnes
- Foreta en komparativ u.s. mht. praktisering av LOST § 5-2 og nødhjelp og bruk av vilkår.

D. HYPOTESER OM BETYDNINGEN AVMANGLENDE KAPASITET

- Gjennomgang av saksbehandlerrutinene ved kontoret
- Gjennomgang av et utvalg saker
- Intervju med brukere

VEDLEGG II

HUSLEIEØKNING 0101.1998 – 30.06.2000

Kjønn	Alder	Anmrk	Privatleid		BBL		Kommunal		Økn.Kr	Økn.%
M	27		2500	3200					700	28
K	40	2B					2510	2968	458	18,2
M	28		2500	3000					500	20
FM	41	6B,FL					5090	5724	634	12,5
FM	46	4B,FL					4520	4982	462	10,2
FM	45	4B,FL					5630	6328	698	12,4
K	35	2B	1850	3200					1.350	73
M	25		2380	3500					1.120	47,1
K	25		2700	3500					800	29,6
K	21				2800	3600			800	28,6
M	47				2800	3600			800	28,6
M	23				2800	3600			800	28,6
K	45		3500	4000					500	14,3
P	25		2500	3500					1.000	40
K	22		1850	3000					1.150	62,2
K	24	1B	4500	5000					500	11,1

Tabellen viser nivået og økningen til et utsnitt av klientene. Det er representativt for BBL og Kommunale boliger. For så vidt også for de privatleiende, men her får man enkelte uforholdsmessig store økninger. Samtidig bekrefter disse, at det innenfor den ”private sfære” ligger en vesentlig husleieøkning, som langt overskrider indeksreguleringstallene for samme periode. Dette får dermed vesentlig innvirkning på sosialtjenestens regnskapstall. I tillegg til disse har vi og en større gruppe som har fått vesentlige husleieøkninger, som følge av boligbytte, samlivsbrudd etc. etc. Boligøkningen vil også gjøre seg gjeldende i tilsvarende grad for de som får supplerende livsopphold, da husleien ligger inne som en del av beregningsgrunnlaget.

VEDLEGG III

STATISTISK BESKRIVELSE AV KATEGORIENE ARBEIDSLEDIGE, TRYGDEDE OG FREMMEDSPRÅKLIGE 1998, 1999 OG 2000

1. ANTALL STØNADSMOTTAKERE, GJENNOMSNIITTLIG STØNADSBELØP OG STØNADSLENGDE 1998, 1999 OG 2000 FOR KATEGORIENE ARBEIDSLEDIGE, TRYGDEDE OG FREMMEDSPRÅKLIGE

ÅR 1998

Kategori	ARBEIDSLEDIGE				TRYGDEDE				FREMMEDSPRÅKLIGE			
	Ant	Gj.sn Beløp	Gj.sn. Lengde	Gj.sn Mnd- blp.	Ant	Gj.sn. Beløp	Gj.sn. Lengde	Gj.sn. Mnd- blp	Ant	Gj.sn. Beløp	Gj.s n. Lengde	Gj.sn. Mnd- blp
Ensl. M U/barn	26	25.475	4,42	5.213	6	10.897	3,17	3.581	1	4.146	2,0	2.073
Ensl. M 1-2 barn	0				3	21.268	4,33	5.670	0			
Ensl. M > 2 barn	0				0				0			
Ensl. K U/barn	7	24.187	4,43	5.181	8	8.743	4,13	2.081	3	48.198	10,0	5.084
Ensl. K 1-2 barn	1	34.404	6,0	5.734	9	33.826	4,78	4.908	0			
Ensl. K > 2 barn	0				3	45.372	7,67	5.555	0			
Par U/barn	7	41.916	6,71	5.326	0				2	27.508	5,5	4.610
Par 1-2 barn	3	37.612	5,67	5.114	5	15.504	4,0	3.950	7	50.886	6,29	7.116
Par > 2 barn	0				4	21.596	5,0	5.758	3	169.923	8,0	16.132
Sum	44				38				16			

ÅR 1999

Kate Gori	ARBEIDSLEDIGE				TRYGDEDE				FREMMEDSPRÅKLIGE			
		Gj.sn Beløp	Gj.sn. Len gde	Gj.sn Mnd- blp.	N	Gj.sn. Beløp	Gj.sn. Len gde	Gj.sn. Mnd- blp	N	Gj.sn. Beløp	Gj.s n. Len gde	Gj.sn. Mnd- blp
Ensl. M U/barn	27	24.809	4,89	4.655	3	4.380	1,33	2.405	1	15.380	8,0	1.923
Ensl. M 1-2 barn	1	105.651	11,0	9.605	4	6.685	2,5	3.482	0			
Ensl. M > 2 barn	0				0				0			
Ensl. K U/barn	8	32.444	5,75	5.486	8	11.194	3,88	3.540	4	48.401	9,25	5.324
Ensl. K 1-2 barn	1	540	1,0	540	16	27.831	5,0	.452	0			
Ensl. K > 2 barn	0				4	31.504	6,75	4.485	0			
Par uten Barn	9	38.844	6,11	5.305	2	1.510	1,0	1.510	3	12.128	2,67	4.647
Par 1-2 barn	2	68.175	9,5	6.919	5	24.492	6,2	3.965	5	17.794	4,0	3.517
Par > 2 barn	0				4	32.843	5,0	9.982	3	213.373	12,0	17.784
Sum	48				46				16			

ÅR 2000

Kate Gori	ARBEIDSLEDIGE				TRYGDEDE				FREMMEDESPRÅKLIGE			
	Ant	Gj.sn Beløp	Gj.sn. Lengde	Gj.sn Mnd-blp.	Ant	Gj.sn. Beløp	Gj.sn. Lengde	Gj.sn. Mnd-blp	Ant	Gj.sn. Beløp	Gj.sn. Lengde	Gj.sn. Mnd-blp
Ensl. M U/barn	19	30.871	4,89	5.588	3	3.953	1,0	3.953	1	6.804	2,0	3.402
Ensl. M 1-2 barn	0				2	10.013	6,0	1.590	0			
Ensl. M > 2 barn	0				0				0			
Ensl. K U/barn	5	30.108	4,8	5.358	3	12.472	4,0	3.222	5	52.404	5,6	7.851
Ensl. K 1-2 barn	1	6.600	2,0	3.300	13	25.635	4,0	5.320	0			
Ensl. K > 2 barn	0				5	25.389	4,2	6.169	0			
Par U/barn	7	12.747	2,14	5.502	2	11.681	3,0	3.837	1	9.570	1,0	9.570
Par 1-2 barn	2	19.030	4,0	11.757	2	30.750	6,0	4.705	4	45.232	4,0	8.272
Par > 2 barn	0				3	16.710	4,0	3.9853	3	110.614	6,33	16.585
Sum	34				33				14			

2. ALDERSFORDELING 1998, 1999 OG 2000 FOR KATEGORIENE ARBEIDSLEDIGE, TRYGDEDE OG FREMMEPRÅKLIGE

ÅR 1998

Gruppe	ARBEIDSLEDIGE			TRYGDEDE			FREMMEPRÅKL.			Sum	%
	Menn	Kvinner	Par	Menn	Kvinner	Par	Menn	Kvinner	Par		
18-20	7	5	1	0	1	0	0	1	0	15	14
21-25	10	3	5	0	2	0	0	0	1	21	20
26-30	4	0	4	0	4	0	0	0	4	16	15
31-45	9	3	1	2	11	5	1	0	6	38	36
46-66	0	1	0	4	2	4	0	1	1	13	12
> 67 år	0	0	0	2	0	0	0	1	0	3	3
Sum ant	30	12	11	8	20	9	1	3	12	106	100

ÅR 1999

Gruppe	ARBEIDSLEDIGE			TRYGDEDE			FREMMEPRÅKL.			Sum	%
	Menn	Kvinner	Par	Menn	Kvinner	Par	Menn	Kvinner	Par		
18-20	12	5	4	0	1	0	0	1	0	23	16
21-25	9	6	4	1	8	1	0	0	1	30	21
26-30	6	1	7	1	3	1	0	0	3	22	15
31-45	5	4	3	4	18	7	1	0	6	48	33
46-66	1	0	0	6	3	5	0	2	1	18	13
> 67 år	0	0	0	1	1	0	0	1	0	3	2
Sum ant	28	16	18	13	34	14	1	4	11	144	100

ÅR 2000

Gruppe	ARBEIDSLEDIGE			TRYGDEDE			FREMMEPRÅKL.			Sum	%
	Menn	Kvinner	Par	Menn	Kvinner	Par	Menn	Kvinner	Par		
18-20	3	2	1	0	1	0	0	1	1	9	11
21-25	7	3	5	0	4	0	0	0	0	19	23
26-30	5	1	2	0	5	0	0	0	0	13	16
31-45	4	0	1	0	9	4	1	0	5	24	30
46-66	0	0	0	4	1	3	0	3	2	13	6
> 67 år	0	0	0	1	1	0	0	1	0	3	4
Sum ant	19	6	9	5	21	7	1	5	8	81	100

3. GJENNOMSNIITTSSTØNAD FOR 1998, 1999 OG 2000 FOR KATEGORIENE ARBEIDSLEDIGE, TRYGDEDE OG FREMMEDSPRÅKLIGE

ÅR 1998

St.beløp	ARBEIDSLEDIGE			TRYGDEDE			FREMMEDSPRÅKLIGE		
	Menn	Kvinner	Par	Menn	Kvinner	Par	Menn	Kvinner	Par
0-5000	7	3	1	3	6	2	1	0	1
5-10000	7	4	2	0	5	0	0	0	0
10-15000	3	0	1	2	0	2	0	0	1
15-20000	2	1	2	2	2	2	0	0	0
20-25000	3	0	1	1	2	0	0	0	0
>25000	9	4	4	1	5	3	0	3	8
Sum	31	12	11	9	20	9	1	3	10

ÅR 1999

St.gruppe	ARBEIDSLEDIGE			TRYGDEDE			FREMMEDSPRÅKLIGE		
	Menn	Kvinner	par	Menn	Kvinner	Par	Menn	Kvinner	Par
0-5000	10	5	3	7	5	3	0	0	2
5-10000	5	4	0	3	8	3	0	0	3
10-15000	2	0	3	2	8	0	0	0	0
15-20000	3	2	1	1	3	3	1	0	0
20-25000	3	0	1	0	4	1	0	1	1
>25000	11	5	8	0	7	4	0	3	5
Sum	34	16	16	13	35	14	1	4	11

ÅR 2000

St.gruppe	ARBEIDSLEDIGE			TRYGDEDE			FREMMEDSPRÅKLIGE		
	Menn	Kvinner	par	Menn	Kvinner	Par	Menn	Kvinner	Par
0-5000	3	1	3	2	6	1	0	1	1
5-10000	3	2	0	2	1	1	1	0	1
10-15000	2	0	1	1	0	1	0	0	0
15-20000	0	0	2	0	3	2	0	0	1
20-25000	2	0	2	0	1	0	0	0	0
>25000	9	3	1	0	10	2	0	4	5
Sum	19	6	9	5	21	7	1	5	8